

ZUZANA

se

nechce vdávat

TĚŠÍNSKÉ DIVADLO
SEZÓNA 1977–1978
NOSITEL CENY A. ZÁPOTOCKÉHO

UMĚLECKÝ ŘEDITEL:
JOSEF WIERZGOŇ

UMĚLECKÝ ŠÉF ČESKÉ SCÉNY:
HANA ŠRÁMKOVÁ

DRAMATURG:
JIŘÍ ROY

JULIAN TUWIM

velký polský básník, byl rovněž vynikajícím divadelním tvůrcem. Mimo množství písniček a skečů pro estrádní jeviště byl autorem mnoha jevištních úprav a opracování starých komedií a vaudevilů. Z jeho prací byly na českém jevišti nejznámější komedie „Voják královny Madagaskaru“, „Únos Sabinek“ a „Vdova Klára“, kterou v novém překladu a přepracování uvádíme na jeviště TD pod titulem „Zuzana se nechce vdávat“. Jevištní úpravy Juliana Tuwima se vyznačují tím, že ve své konečné podobě převyšují původní předlohy svou originalitou a osobitým humorem.

RYSZARD RUSKOWSKI

populární tvůrce komedií, žil a tvořil koncem minulého století. Jeho hry byly často hrány na jevištích, které byly umístěny v zahradních restauracích. Tento druh divadelních produkcí v letech 1870 až 1880 slavil dobu svého největšího rozkvětu. Za 30 let trvání těchto divadelních zařízení shlédli

představení milióny diváků, kteří se rekrutovali vesměs z řad řemeslníků, dělníků, malých úředníků a mládeže. Na těchto jevištích debutovala dramatická autorka Gabriela Zápolská a mnozí jiní. V roce 1908 skončila éra zahradních představení a jejich místo zaujala lidová divadla.

JAN HAVLÁSEK

patří ke kmenovým autorům našeho divadla, pro které zdramatizoval a napsal celou řadu divadelních her, které slavily na našich jevištích mnoho úspěchů. Také jako překladatel se aktivně podílel na uvádění mnoha her z odkazu polské divadelní literatury. Jeho osobitý přístup a vřelý vztah k divadlu v pravdě lidovému je předpokladem k spoluvytváření diváckého a angažovaného jevištního umění. Dnes uvádíme v jeho překladu a volném zpracování hudební veselohru, která potvrzuje, že Jan Havlásek má nejen smysl pro humor, ale že citlivým způsobem upravuje a překládá divadelní texty v duchu soudobého divadla.

J. R.

JULIAN TUWIN

NĚKOLIK SLOV O OPERETĚ

Velké a nezměrné jsou ohavnosti jevištních představení zvaných opereta. Bída idiotské šablony, mdlé ktlivosti, levné bujaročnosti a ponurých vtipů, stručně řečeno celá ta scénická instituce, zvaná opereta, musí být konečně tak důkladně kopnuta v určité místo, aby se v ní něco převrátilo.

Všude je stále totéž:

dva zamilované páry, smrtelně vtipný komik, božská nedorozumění (např. otec nepozná dceru, když si oblékla nové rukavičky; líbající se dvojice nepostřehne, že do pokoje vchází těžké dělostřelectvo atd.), diplomatické balkánské zápletky, maharadža v Paříži (kéž by tě tam přejelo první auto!) – to vše tvoří více méně obsah průměrné operety.

Hrdinka každého tohoto nesmyslu má podivnou mánii: průměrně patnáctkrát se převléká. Tedy v prvním aktu nosí nejprve skromný domácí úbor: sukni ze stříbrného brokátu, posázenou brilianty, obří korunu z bílých chocholů na hlavě. V druhém dějství se převléká za květinářku, potom je

nahá, vzpomíná „dětství plné sladkých dnů, kdy srdce tiše podléhá šťastným snům“. Ve třetím dějství je hraběnka opět doma, oblečena plesově, při čemž 45 nepochopitelně se tu zjevívších dívek vykonává akrobatickou produkci, potom přichází komik, převlečený za strýčinka milovaného Saši, hraběnka běží pryč, vrací se v maďarském národním kroji a provdává se za markýze de Boulogne sur Merde.

Tato hloupá podívaná, jejíž bídu doprovázejí čím dál tím honosnější výpravy a stále sprostší „vločky“, musí konečně uvolnit místo hudební komedii – bez chórů, hrabat, „ženušek“, šampaňského, bez oslňujících toalet primadóny.

Zpěv, hudba a tanec, když jsou spojeny živým a pulsujícím rytmem, mohou v divadle vytvořit úchvatnou podívanou. Ale starou idiotku – operetu – je nutné zamordovat, poslat do panoptika!

1924

Přeložil Ivo Havlík

RYSZARD RUSZKOWSKI A JULIAN TUWIM

ZUZANA

se
nechce vdávat

VOLNĚ PŘELOŽIL A NAPSAL JAN HAVLÁSEK

REŽIE ● MOJMÍR WEIMANN J. H.

VÝTVARNÍK ● WŁADYSŁAW CEJNAR

HUDEBNÍ SPOLUPRÁCE ● JOSEF PRZEBINDA J. H.

CHOREOGRAFIE ● EMERICH GABZDYL, ZASLOUŽILÝ UMĚLEC J. H.

ASISTENT REŽIE ● JOSEF ŽÁČEK

KOREPETICE ● VÁCLAV HLAVIČKA

ČESKOSLOVENSKÁ PREMIÉRA 11. PROSINCE 1977

OBSAZENÍ:

ZUZANA, VDOVA ● KRISTINA EIGNEROVÁ
VÁCLAV, JEJÍ BRATR ● MILAN HEŘMAN
BARTOLOMĚJ, JEJICH STRÝC ● RUDOLF JANČAŘÍK
KRYŠTOF, JEJICH DRUHÝ STRÝC ● STANISLAV JONÁŠ
BARBORA, KRYŠTOFOVA ŽENA ● IRENA FABIÁNOVÁ
HELENA, JEJICH DCERA ● ZDISLAVA BOHUSLAVOVÁ
RUDOLF, ZUZANIN BRATRANEC ● JAROSLAV BELHOVSKÝ
HORTENZIE ● MARTA SCHWARZOVÁ
ZUZANINY PŘÍBUZNĚ
EUFEMIE ● LUDMILA KUŽELOVÁ
JOSEF, SLUHA ● JAROMÍR JANEČEK
MARTA, SLUŽKA ● RENÁTA BARTOSZOVÁ
HYNEK, VÁCLAVŮV PŘÍTEL ● MIROSLAV HRUŠKA
KOS SLAVOMÍR, LÉKAŘ ● JAN LINHART J. H.
PĚNKAVA NAPOLEON ● JIŘÍ KONEČNÝ
BEZECTNÝ, ADVOKÁT ● JOSEF ŽÁČEK
CHOCHOLOUŠ ● STANISLAV DOSTÁL

NAPOVÍDÁ ● MAGDA SZCZOTKOVÁ
INSPICIE ● RENÁTA BARTOSZOVÁ
ZVUK ● RUDOLF TOMICZEK

DEKORACE, VLÁSENKY A KOSTÝMY VYROBILY DÍLNY TD POD VEDENÍM A. BARTOSZE,
S. DOSTÁLA, K. MOLISCHE, A. LUKEŠOVÉ ● JEVIŠTNÍ MISTR B. SCHWARZ ● REKVIZITY
D. KOTIŠOVÁ ● VLÁSENKY M. DOSTÁLOVÁ ● SVÍTÍ VÍTĚZSLAV ZAMARSKI

MILÍ NÁVŠTĚVNÍCI,

přečetli jste si možná v programu k dnešnímu představení stať, v níž Julian Tuwim ostrými a sarkastickými slovy kritizuje zvetšelou operetní múzu. Žádá její bezpodmínečnou smrt. Ostrá slova mladého avantgardního básníka se na první pohled zdají být v protikladu s tím, že tentýž Julian Tuwim byl velmi úspěšným upravovatelem řady hudebních komedií či operet, které se dodnes hrají nejen v Polsku, ale například i u nás. Ať je to Vojín královny Madagaskaru, Zuzana se nechce vdávat (v polském originále Jadzia wdowa) či mimořádně úspěšný Únos Sabineka, na něž jistě dodnes vzpomíná i těšínské obecenstvo. Tentýž Julian Tuwim byl překladatelem a upravovatelem jedné z nejklassičtějších operet – Straussova „Netopýra“.

Jak tedy vysvětlit tento patrný rozpor?

Jenomže, když se vlastně nad celou tou otázkou trochu zamyslíme, zjistíme, že zde o žádný rozpor nejde. Julianu Tuwimovi totiž vůbec nešlo o smrt hudebního divadla, o smrt dobré zábavy – proti tomu hovoří i celá velká část jeho tvůrčí činnosti.

Chtěl jedině – zamordovat velkolepý kýč, který pod laciným pozlátkem skrývá veliké NIC. A nahradit je skutečným vtípem slovním i hudebním, který patří k divadlu od prvopočátků této kulturní instituce. Vždyť

ona ta proskribovaná opereta má rodokmen, za který se věru stydět nemusí.

V zásadě ovšem opereta usíná v omamném oparu pařížských parfémů k věčnému spánku, když tu se objeví muzikal, a... ale to už bychom byli u jiné kapitoly.

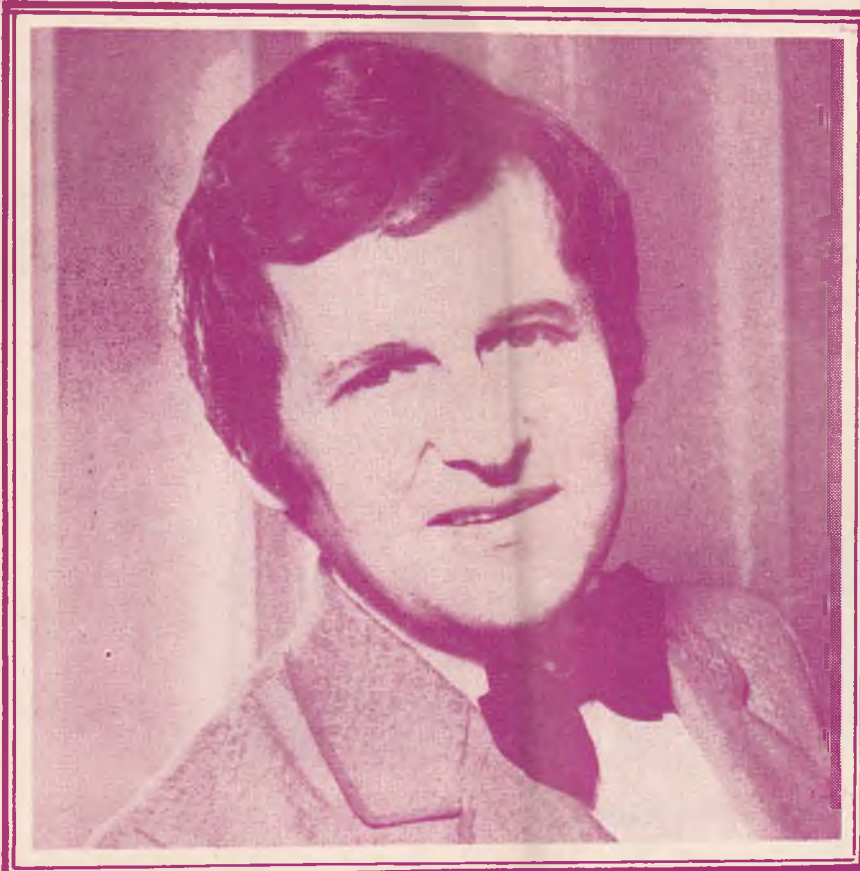
Zkrátka a dobře, nazývejme to jak chceme, v názorech na přesné vymezení žánru se odborníci shodnout nemohou a o to vůbec taky nejde. Dobrá opereta nezemřela a je dobře, že nezemřela a jistě by z toho měl radost i Julian Tuwim.

Ale dost už teoretizování, přišli jste se do divadla pobavit a bylo by od nás nemoudré namísto zábavy Vás krmit našimi úvahami. A proto raději otevřeme oponu nad prostým příběhem o jedné vdově, kterým Vám chceme připravit večer dobré nálady, a kterým se současně chceme tak trochu vysmát některým lidským vlastnostem, které hyzdily charakter člověka v době, kdy se odehrává děj naší hry (dnes už jistě ne), a také se trochu vysmát některým konvencím a klišé té nešťastné staré tetičky operety, kterou přes její pošetilost máme vlastně rádi, a která vždy znovu dokáže projít omlazovací kůrou, zbavit se neduhů stáří a znovu se vesele roztančit pro všechny, kdo mají rádi život a vychutnávají dary, které přináší.

Mojmír Weimann

**Těšínské divadlo. Sezóna
1977–1978. Redakce: Jiří
Roy. Fotografie Władysław
Wojnar. Obálka a grafická
úprava Władysław Cejnar.
Vytiskl TISK, knižní výro-
ba, n. p., Brno, závod 3,
Český Těšín. Štočky MTZ
Ostrava.**

**Veškerá práva k provo-
vání tohoto díla zastupu-
je DILIA Praha.**

Cena 2 Kčs,-